

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

(Сергієнко С. М., кандидатка педагогічних наук, доцентка,
Синенька С. С., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти)
Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

Музика завжди була невід'ємною частиною людського буття. Вона супроводжувала радісні та сумні життєві події, допомагала передавати настрій і зберігала досвід поколінь. У міжкультурному просторі музика є своєрідним містком між представниками різних країн, націй, етносів і цей місток доступний для кожного не залежно від місця перебування чи володіння мовою.

Із розвитком цифрових технологій в ХХІ столітті музика ще більше інтегрувалася в життя людини. Навушники та індивідуальний плейлисток зараз є звичною реальністю представників різних вікових груп. Сьогодні кожен, хто має мобільний телефон чи інший гаджет із виходом і інтернет може в будь-який момент зануритися в музичну атмосферу з бажаним стилем, жанром чи навіть аранжуванням. Тож перед шкільною музичною освітою вже не стоїть завдання познайомити учнів із музикою. Сучасне завдання полягає у формуванні музичного смаку, у розкритті багатогранності музики як мистецтва, у формуванні навичок розуміти й цінувати музику.

Вивчення проблеми розвитку музичного виховання в Україні передбачає аналіз педагогічного процесу в різні періоди історії української освіти. Цьому присвятили свої дослідження провідні науковці (С. Бабишин, І. Борисов, М. Грищенко, М. Гриценко, М. Коваль, О. Кондратюк, В. Курило, М. Левківський, О. Мишанич, О. Мазуркевич, Ф. Науменко, М. Ніжинський, О. Сухомлинська, Л. Юрченко, М. Ярмаченко та ін.). Шляхи розвитку музичної культури школярів вивчали Н. А. Терентьева, І. В. Кошміна, В. В. Алєєва, Ю. П. Лозицька [3].

Аналіз та систематизація наукових досліджень дозволяють стверджувати, що однією з головних рис музичної освіти школярів в Україні сьогодні є спрямованість її головних змістовно-цілевих аспектів у бік гуманізації, ця особливість передбачає глибокі якісні перетворення стратегії і тактики навчання з урахуванням особистісного чинника вчителя та учнів. Освітній процес має бути побудований таким чином, щоб створити максимально комфортні умови для кожної дитини, з урахуванням індивідуальних особливостей та інтересів. Такий підхід забезпечить виховання учня як вільної, цілісної особистості, такої, що здатна до самостійного вибору цінностей, самовизначення в багатогранному світі культури.

Чисельні дослідження показують, що вивчення музики позитивно впливає на когнітивний, емоційний, моторний, соціальний та особистісний розвиток школярів. Для досягнення максимально якісних результатів освітній процес з музичного мистецтва має бути організований за такими ключовими правилами:

- освітній процес забезпечує розуміння учнями музики з різних стилів, традицій та культур;
- в процесі навчання використовуються традиційні та новітні способи відтворення, запису чи створення музики;

- на уроках учні можуть бути не лише поціновувачами та виконавцями, а й творцями музики;
- уроки дозволяють музиці стати частиною ширшого контексту життя;
- учні мають можливість впливати на вибір програми навчання, реалізуючи таким чином принцип активності та свідомості навчання;
- структура процесу навчання дозволяє учням виступати у співтоваристві;
- освітній процес спонукає учнів до подальшого вивчення та створення музики за межами школи [1].

Головною проблемою сьогодення, що стоїть на заваді реалізації усіх завдань музичної освіти в школі є нестабільність режиму освітньої діяльності. Починаючи з березня 2020 року шкільна освіта постійно балансує між дистанційною та безпосередньою взаємодією учителя з учнями. Сьогодні ж устаткування розкладу є ще більш складним завданням, оскільки освітній процес в будь-який момент може бути порушений оголошеною повітряною тривою чи іншого року воєнними подіями. На фоні цього може порушуватися принцип послідовності процесу навчання й значно ускладняється реалізація міжпредметних зв'язків, що має сприяє розширенню світогляду й формуванню цілісної, інтегрованої картини світу.

Також варто зазначити, що для формування знань, умінь і навичок учнів необхідно використовувати наочність як незамінний метод активізації навчання. Наочність реалізує емоційний компонент, підвищує пізнавальну активність учнів, стимулює розвиток мислення та уяви [2]. На жаль дистанційний формат навчання не дозволяє учителю якісно контролювати ефективність застосування даного метода, а проблеми з енергопостачанням, що виникли в Україні в результаті атаки ворога на об'єкти інфраструктуру часто призводили до проведення офлайн-уроків в темряві, що унеможливлювало використання та сприйняття наочності.

З іншого боку всі ці складні життєві обставини лиш підтверджують важливе значення музичного мистецтва в житті людини, адже щодня українські митці створюють нові твори, що відображають настрої сьогодення, а уроки мистецтва окрім завдань, визначених освітніми стандартами, сприяють зниженню тривожності та емоційного напруження учнів в умовах воєнного стану.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рева В. Індивідуальні стратегії формування естетичного сприймання музики школярами. *Мистецтво та освіта*. 2006. № 1. С. 12-15.
2. Турчин Т. Естетичне виховання молодших школярів у позакласній роботі. *Початкова школа*. 2008. № 5. С. 16-17.
3. Рашидова Н. М. Роль естетичної культури у формуванні особистості. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2017. Вип. 2. С. 232-238. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2017_2_29 (дата звернення: 20.03.2023).